

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2008

Tereza Nosková

Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra církevního a civilního práva

Bakalářská práce

DOBROVOLNICTVÍ V ČR

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Hyková, Ph.D.

Autor práce: Tereza Nosková

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Forma studia: prezenční

Ročník: III.

2008

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

30. 11. 2008

OBSAH

OBSAH	4
ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST	8
1 ZÁKLADNÍ POJMY A TERMINOLOGIE.....	8
1.1 Občanský sektor (OS).....	8
1.2 Neziskové organizace (NO).....	8
1.3 Dobrovolnictví.....	9
1.3.1 Dobrovolník.....	10
1.3.2 Terminologie dobrovolnictví.....	11
1.3.3 Typy dobrovolnictví.....	13
1.3.4 Oblasti dobrovolnictví.....	15
1.3.5 Motivace dobrovolníků.....	18
1.3.6 Funkce dobrovolníka.....	21
1.3.7 Konkrétní práce s dobrovolníky.....	22
2 DOBROVOLNICTVÍ V ČR.....	30
2.1 Historie dobrovolnictví na území ČR.....	30
2.2 Hestia, Národní dobrovolnické centrum.....	32
3 LEGISLATIVA A DOBROVOLNICTVÍ V ČR.....	33
3.1 Situace v České republice.....	34
3.2 Zákon o dobrovolnické službě.....	35
3.2.1 Historie vzniku zákona o dobrovolnické službě.....	35
3.2.2 Uvedení zákona do praxe.....	35
3.2.3 Obsah zákona o dobrovolnictví.....	36
PRAKTICKÁ ČÁST	39
4 MÁME OTEVŘENO? o.s.	39
4.1 Projekty o.s. Máme otevřeno?.....	40
4.2 Akce Pontony.....	45
4.2.1 Cíle projektu.....	45
4.2.2 Pravidla dobrovolníka.....	46
4.2.3 Koordinátor programu.....	46
4.2.4 Další aktivity dobrovolníků v Akci Pontony.....	47
5 PROGRAM MAKE A CONNECTION.....	47
5.1 Historie programu Make a connection.....	48
5.2 Organizační struktura.....	49
5.3 Podmínky účasti.....	49
5.4 Projekty.....	50
5.4.1 Bezstarostná jízda.....	50

5.4.2 <i>Co se v mládí naučíš</i>	51
5.5 Školení	52
ZÁVĚR	53
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	54
ABSTRAKT	57

ÚVOD

„Dobrovolnictví je základním stavebním prvkem občanské společnosti. Uskutečňuje nejvznešenější aspirace lidstva - touhu po míru, svobodě, příležitostech, bezpečí a spravedlnosti pro všechny.“

Deklarace dobrovolnictví

Téma Dobrovolnictví v ČR, které je v dnešní době velice aktuální, jsem si vybrala, protože je mi blízké. Během studia na Střední zdravotnické škole jsem působila 2 roky jako dobrovolná asistentka ve středisku pracovní terapie ve společnosti DUHA, která se snaží o integraci osob s mentálním postižením. Při studiu na VOŠ Pedagogické a sociální jsem působila jako dobrovolnice v projektu Akce Pontony v občanském sdružení Máme otevřeno?, které se také snaží o integraci osob lidí s postižením – převážně mentálním postižením a autismem – do společnosti. Pod záštitou tohoto sdružení jsem se ve dvou ročnících účastnila programu Make a connection, který podporuje projekty mladých dobrovolníků a realizovala jsem tak se svými přáteli 2 projekty určené právě pro osoby s postižením. Těmto projektům a sdružení Máme otevřeno? bych se ráda více věnovala ve své práci.

Mimo jiné jsem působila jako dobrovolník v o.s. Fokus, který se věnuje lidem s duševním onemocněním a v roce 2006 jsem byla na dobrovolné humanitární akci na Ukrajině, která byla zaměřená na osvětlu a stavbu školy pro děti v Rodnikově Hutě.

Svou práci proto píši na téma Dobrovolnictví, protože zde mohu použít a rozvinout své dosavadní získané znalosti a zkušenosti.

V teoretické části se zaměřuji na dobrovolnictví obecně a vysvětluji zde základní pojmy a terminologii, věnuji se také praktikovaným metodikám v dobrovolnictví a v krátké kapitole historii. V závěru se věnuji legislativě dobrovolnictví v ČR.

V praktické části mám v úmyslu představit občanské sdružení Máme otevřeno?, jeho projekty a také konkrétně projekt Akce Pontony. Dále píš o zkušenostech z programu Make a connection, kterého jsem se jako dobrovolnice účastnila.

Použité metody. Ve své práci vycházím z odborné literatury, dokumentací, odborných článků a webových stránek.

Cílem mé bakalářské práce je seznámit s problematikou dobrovolnictví obecně. Chci představit občanské sdružení Máme otevřeno a konkrétní projekt Akce Pontony. Také se krátce zmiňuji o ostatních programech, které toto sdružení nabízí, abych ukázala možnost variability dobrovolné činnosti v rámci jednoho sdružení. V závěru předkládám poznatky a získané zkušenosti s napsáním a realizací projektů v rámci programu Make a connection.

TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY A TERMINOLOGIE

1.1 OBČANSKÝ SEKTOR (OS)

Občanský sektor je jinak nazýván neziskový či třetí sektor. Občanský sektor tvoří dohromady se soukromým a státním sektorem komplex národního hospodářství. Mluvíme o něm v souvislosti s moderním demokratickým systémem. Je velké množství definic občanského sektoru. Pro představu uvedu jednu z nich: „Občanský sektor je spontánní a vždy dílčí sebeorganizace individualizované společnosti okolo veřejných zájmů.“¹

1.2 NEZISKOVÉ ORGANIZACE (NO)

Neziskové organizace jsou základními formami občanského sektoru. Dalšími termíny pro neziskové organizace jsou nestátní neziskové organizace či nevládní neziskové organizace apod. Dle Amerických autorů Salamona a Anheiera jsou určeny charakteristiky neziskových organizací na základě mezinárodního výzkumu:

- ◆ autonomie
- ◆ institucionalizovanost
- ◆ nestátnost
- ◆ neziskovost
- ◆ dobrovolnost

---

¹ SOKOL, J. *Občanský sektor – studie a souvislosti*, s. 6-7.

„V České republice řadíme mezi neziskové organizace řadu institucí různých právnických forem. Nejčastěji to jsou:

♦ občanská sdružení (založená podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů)

♦ obecně prospěšné společnosti (založené podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech)

♦ nadace a nadační fondy (založené podle zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech)

♦ zařízení církví (založené podle zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností)²

1.3 DOBROVOLNICTVÍ

Od dětství a dále prakticky v celém životě se setkáváme s hodnocením našeho jednání. Uvažujeme-li o lidském jednání, musíme vzít v potaz také svobodu. Zdravý člověk je vybaven schopností jednat, možností volby, volným prostorem (pokud nežije v totalitním režimu či vězení) pro jednání, zkráceně určitou svobodou. Na rozdíl od živočichů, schopných reagovat na to, co se jim ukazuje v jejich bezprostředním okolí a odpovídá jejich potřebám, předpokládáme, že lidské jednání je ještě něco víc.

Každý člověk se může ne vlastní vinou snadno ocitnout v nouzi. Příkladem toho mohou být záplavy, které postihly ČR. Během této přírodní katastrofy i po této pohromě, bylo patrné, jak důležité je zapojení dobrovolníků.

Každý z nás si ve svém životě roli dobrovolníka vyzkoušíme, přestože ji nenazýváme termínem dobrovolník. Hranice mezi pomocí příbuzným, přátelům, či zcela cizím lidem a pomocí pro školu či organizaci, je velmi těžko

---

² POTŮČEK, M. *Nejen trh – role trhu, státu a občanského sektoru v proměnách české společnosti*, s. 52.

definovatelná. Znakem dobrovolnictví je svobodně zvolená činnost, spontánnost a nečekání odměny ani vděku, ve prospěch druhých. Ne každý se v těchto situacích cítí jako dobrovolník a nerad toto pojmenování užívá.

1.3.1 DOBROVOLNÍK

Termín dobrovolník je v České republice zatím termínem velmi mladým. V právním řádu je zakotven teprve od roku 2002 a stále je jeho chápání problematické jako v ostatních postkomunistických zemích. Díky totalitnímu režimu byla totiž společenská činnost postavena na principu dobrovolnosti - tedy povinnosti - socialistického kolektivismu. Například první dobrovolnické centrum v České republice slavilo letošní rok teprve 10. výročí od svého vzniku.

V encyklopediích je termín dobrovolník vázán spíše k vojenské činnosti. Pro příklad uvedu definici z Ottova slovníku naučného: „Dobrovolník - franc. volontaire, angl. volunteer, něm. freiwilliger – ve vojenství jinoch nebo muž jenž se věnuje službě vojenské bez nucení z vůle vlastní, nejvíce však a hlavně v novější době všeobecné povinnosti branné, kde povinen ve zbrani sloužiti každý, aby předešel nucený vstup do vojska a stal se účasten výhod dobrovolníkům skýtaných.“³

V dnešní společnosti je tento termín chápán jinak: „Dobrovolník je člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí nebo společnosti.“⁴

Na celosvětové konferenci o dobrovolnictví pořádané v Amsterdamu v lednu 2001 světovou organizací IAVE zaznělo následující poselství: „Svobodně a dobrovolně zvolená aktivita a pomoc jsou tím, co činí z dobrovolníka nositele procesu změn ve společnosti. Jeho tvořivá energie je silou, která pomáhá hledat a otevírat zdroje a možnosti nových řešení. Tím se stává mostem v procesu spolupráce mezi státem, komerčním sektorem a sektorem neziskových organizací.“ Schváleno mezinárodní správní radou IAVE - Mezinárodní asociace

---

³ BAKULE, K. a kol. *Ottův slovník naučný*, s. 35.

⁴ TOŠNER, J. a SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, s. 78.

pro dobrovolnické úsilí - na 16. světové konferenci dobrovolníků, konané v Amsterdamu, v Nizozemí, v lednu 2001, v Mezinárodním roce dobrovolníků.⁵

1.3.2 TERMINOLOGIE DOBROVOLNICTVÍ

Dobročinnost – je jednou ze základních občanských ctností, je velmi důležitá pro spravedlivé fungování společnosti. Její kořeny sahají hluboko do historie, prvopočátky se objevují v židovské morálce. Můžeme použít i jiný termín.

Filantropie – „pojem, který ve starém Řecku označoval aktivní lásku a kladný vztah k druhým lidem. V jiném pojetí je filantropie snahou o individuální zmírňování bídy a chudoby osvětou, dobročinností, podporami atd.“⁶

Dobrovolná služba, dobrovolná činnost - ráda bych se krátce zmínila o spojení *dobrovolná práce*. Dle občanského zákoníku se při uzavírání kontraktů či dohod s dobrovolníky používá příkazní nebo nepojmenované smlouvy. Pojem práce má úzkou vazbu na činnost vedoucí k výdělku dle pracovněprávních předpisů a s nimi souvisejících daňových a pojistných aspektů. Proto se uvádí termín *dobrovolná služba a dobrovolná činnost*.

Dárcovství – dárcovství je jednou z forem dobročinnosti, tento pojem se týká peněžitých i nepeněžitých darů, které jsou určeny přímo potřebným občanům nebo na veřejně prospěšné účely prostřednictvím sbírek, nadací a nadačních fondů.

Dobrovolnictví – tento termín je z hlediska definice složitější. Lze jej totiž dělit dle toho, o jakou pomoc se přesně jedná.

V knize Gabriel ve škole se pod pojmem dobrovolnictví rozumí: „Činnost, pro kterou se jednotlivec rozhodne zcela svobodně, jeho úmyslem je tedy pomoci druhým – přispět svou prací ke zlepšení jejich životní situace. Tato pomoc je neplacená, ale obvykle významně přispívá k rozvoji schopností a zkušeností člověka – dobrovolníka. Relativně často vede dobrovolnická zkušenost k získání

---

⁵ <http://www.icm.cz/vseobecna-deklarace-o-dobrovolnictvi>

⁶ Kol. autorů. *Ilustrovaný encyklopedický slovník*, s. 641.

placeného pracovního místa, případně ji můžete využít jako praxi důležitou pro přijetí na VŠ humanitního typu.⁷

P. Frič dobrovolnictví definuje takto: „Dobrovolnictví je často profesionálně organizováno, aniž by ztratilo svou spontaneitu. Je pravidelným a spolehlivým zdrojem pomoci pro organizaci, která s dobrovolníky spolupracuje a zároveň zdrojem nových zkušeností, zážitků i příležitostí pro osobní růst dobrovolníků.“⁸

Občanská (sousedská) výpomoc – jde o dobrovolnou činnost zaměřenou převážně na rodinu, příbuzenstvo a sousedy. Tato pomoc je založena spíše na přátelských vazbách.

Dobrovolnictví vzájemně prospěšné – jde o dobrovolnou činnost probíhající obvykle v rámci komunity v obci, okolo fary, v různých svépomocných skupinách apod. Hranice mezi občanskou výpomocí a vzájemně prospěšným dobrovolnictvím jsou neostré, ale v obou případech se neočekává finanční odměna a vyznačují se spontánností.

Dobrovolnictví veřejně prospěšné – „Dobrovolnictví, na němž staví neziskové organizace a které organizují také dobrovolnická centra, označujeme jako veřejně prospěšné dobrovolnictví. Má řadu podobných rysů jako občanská výpomoc, ale zároveň se vyznačuje dalšími znaky. Role dobrovolníka je vymezena tak, aby se příjemce dobrovolné pomoci na ni mohl v dohodnutém rámci spolehnout. Proto partnerem dobrovolníka je obvykle organizace, která mu nabídne příležitost k dobrovolné činnosti. Místem uplatnění pro veřejně prospěšné dobrovolnictví jsou většinou nestátní neziskové organizace, jež se snaží získat dobrovolníky z řad veřejnosti, ať již se jedná o jednorázové akce či dlouhodobou dobrovolnou spolupráci.“⁹

Tato tři rozlišení jsou podstatné spíše z hlediska terminologie. V praxi se uvedené druhy pomoci mohou mísit. V některých dobrovolných činnostech totiž není podstatné, zda je příjemce pomoci členem konkrétního spolku či nikoli.

---

⁷ JEŽEK, J. *Gabriel ve škole, projekt na podporu dobrovolnictví mladých lidí*, s. 4.

⁸ FRIČ, P. a kol. *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice*, s. 16.

⁹ TOŠNER, J. a SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, s. 36.

Stejně tak i zájmová občanská sdružení vykazují činnosti, které jsou prospěšné nejen pro jejich členy, ale i pro veřejnost.

Dobrovolnická organizace – se zabývá především organizací dobrovolné činnosti. Jsou to různá dobrovolnická centra po celé České republice a další organizace, jež organizují dobrovolnou službu, jako Česká národní agentura Mládež, INEX, VOLONTÉ a další. Centra s tímto zaměřením stále rostou na počtu a začínají vznikat i na menších městech.

Dobrovolná organizace – jejich činnost je postavena na dobrovolnících. Patří sem např. YMCA, Skaut-Junák či Sokol. Vymezení však nejsou pevně určena. Například YMCA funguje při přípravě akcí jako agentura organizující činnost dobrovolníků a dobrovolnická centra využívají dobrovolníky i pro sebe jako jiné dobrovolné organizace.

1.3.3 TYPY DOBROVOLNICTVÍ

Dle našich autorů můžeme dobrovolnictví dělit na tři základní okruhy. Podle J. Tošnera z hlediska cíle. P. Frič uvádí dělení podle role dobrovolníka v organizaci. A nakonec z hlediska časového vymezení, které uvádí K. Kosina.

→ z hlediska cíle

◆ *Dobrovolnictví, které vzniká „zdola nahoru“* – tento typ začíná u neformální skupiny přátel se společným cílem a postupně může dojít až k registrované neziskové organizaci. Zde hraje hlavní roli spontánní nadšení účastníků, jež působí na celý chod velmi pozitivně a zpočátku není potřeba profesionálního řízení. Aby však mohla být jejich činnost dlouhodobě úspěšná a aby dosáhla vyšší úrovně, je potřeba určitého formálního uspořádání a rozdělení rolí i kompetencí.

◆ *Dobrovolnictví, které působí „zvenčí dovnitř“* – zde již nejde o neformální skupinu, ale o strukturovanou organizaci s profesionály, která chce spolupracovat s dobrovolníky. Patří sem například domovy seniorů či nemocnice.

Zde je z hlediska spolupráce důležité dbát na vztahy mezi zaměstnanci a dobrovolníky. Často totiž dochází k nesouladům v komunikaci.¹⁰

→ dle role dobrovolníka v organizaci

♦ *Na dobrovolnících je přímo závislý chod organizace* – zde jsou rozhodující složkou organizace dobrovolníci, kteří se podílejí na naplňování hlavních cílů. Tento typ je nejběžnější v organizacích které zajišťují humanitární akce, ekologické iniciativy a kampaně, různé poradenské služby, či příležitostné akce související s prodejem výrobků apod.

♦ *Dobrovolníci vykonávající činnost spolu s profesionálními zaměstnanci* – zde dobrovolníci zastávají práci trvalých zaměstnanců. Nejsou tedy základem provozu organizace, ale významně přispívají na snížení finančních nákladů. Tento typ je nejčastější v sociálních a zdravotních zařízeních. Dobrovolníci pomáhají s administrativou, se zajišťováním finančních prostředků, pomáhají se žehlením, obstarávají recepci, někdy pomáhají i s úklidem či stavebními pracemi apod.

♦ *Činnost dobrovolníků není pro vlastní chod organizace nepostradatelná* – zde dobrovolná činnost pomáhá zkvalitňovat poskytované služby nebo usnadňuje provoz. S tímto typem se nejčastěji setkáváme u poskytování volnočasových aktivit. Například aktivity jako procházky s klienty, výtvarné nebo jazykové kroužky, či návštěva seniorů. Dobrovolníci zde tedy představují doplnění služeb či zvýšení jejich kvality. Bez jejich pomoci by se však organizace obešly.¹¹

→ z hlediska časového vymezení

♦ *Dobrovolné zapojení při jednorázových akcích* – nemusí zde jít pouze o jednorázové akce, mohou se pořádat i několikrát do roka. Při takových akcích organizace někdy potřebuje mnoho dobrovolníků a jsou i vhodnou formou k získávání nových dobrovolníků. Zde bývá dohoda o spolupráci často pouze ústní a nejčastěji se využívá spolupráce např. se středními školami.

---

¹⁰ Srov. TOŠNER, J. a SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, s. 38.

¹¹ Srov. FRÍČ, P. *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice*, s. 103.

♦ *Dlouhodobá dobrovolná pomoc* – zde jde o pravidelnou spolupráci, která je založená již na sepsané dohodě. Může být poskytována např. tři hodiny jednou týdně po dobu celého roku. Tato spolupráce významně doplňuje stávající služby nebo umožňuje poskytování služeb zcela nových.¹²

1.3.4 OBLASTI DOBROVOLNICTVÍ

Možností kde lze využít dobrovolné pomoci, je široká řada. Dobrovolnictví se nekladou meze a dobrovolníka může dělat prakticky kdokoli a záleží pouze na něm, ve které oblasti využije svých dovedností a zkušeností. V České republice se dobrovolnictví věnují hlavně mladí studenti. Začíná ale přibývat i lidí, kteří jsou zaměstnaní a roste i počet mužů dobrovolníků, doposud totiž stále převládají ženy.

Pomoc dobrovolníků je pro mnoho organizací klíčová a bez jejich spolupráce, by některé z nich nemohly fungovat. Nejčastější oblasti, kde se s dobrovolníky můžeme setkat jsou nestátní neziskové organizace, jejichž cílem není zisk, ale poslání. Takové organizace pracují např. s lidmi s handicapem, seniory, nemocnými či jinak znevýhodněnými lidmi. Ale sahají i do oblasti ochrany lidských práv, administrativní či poradenské činnosti, vzdělávání, manuální práce atd. Podrobněji je rozepíší v následujícím přehledu.

→ oblast ekologická

Organizace pohybující se v této oblasti, bývají dobře organizovány. Největší a nejnámější působí celostátně a jsou propojeny s podobně orientovanými organizacemi v zahraničí. Často se těší zájmu médií a stále častěji s nimi spolupracují i renomovaní odborníci. Za všechny lze jmenovat např. hnutí DUHA, Děti Země, Greenpeace, Terezu, Český svaz ochránců přírody nebo Ekocentrum.

→ oblast humanitární a oblast ochrany lidských práv

Organizace, zabývající se humanitární pomocí, si veřejnost spojuje především s oblastmi konfliktu či katastrof, které jsou bohužel v dnešní době velmi aktuální. Přes veškeré obtíže se několika českým organizacím podařilo

---

¹² Srov. KOSINA, K. a kol. *Dobrovolnictví a metodika práce s dobrovolníky*, s. 14.

získat si svou činností uznání doma i v zahraničí. Jistě sem patří Nadace Člověk v tísni při České televizi či ADRA. Vedle misí vedoucích například na Balkán tyto organizace výrazně přispěly svou pomocí třeba při záplavách. Pro většinu českých občanů byla tato pomoc dobrovolníků, a to nejen těch působících pod hlavičkou některé humanitární organizace, jasnou demonstrací významu dobrovolnictví.

Poměrně mladým fenoménem je pomoc uprchlíkům. Těm se věnují například Česká katolická charita, Český červený kříž, Diakonie, Organizace pro pomoc uprchlíkům a další.

Nové jsou i organizace směřující svou činnost do oblasti ochrany lidských práv. Svou pomoc nabízí jednotlivcům i celým znevýhodněným skupinám občanů. Mezi nejznámější patří Český helsinský výbor, Hnutí za občanskou svobodu, Amnesty International, Bílý kruh bezpečí a mnoho dalších.

→ oblast kulturní

V této oblasti je zahrnuto mnoho neziskových organizací, kde se angažují tisíce dobrovolníků. Celá řada z nich se zaměřuje na ochranu a revitalizaci kulturních památek. Působnost dobrovolníků je obvykle regionální, daná místními podmínkami a potřebami. Často bývají spojeny přímo s konkrétním místem – například revitalizace památkového objektu.

Vznikají i organizace, které vytváří nezávisle na oficiálních institucích alternativní kulturní projekty v oblasti divadla, moderního tance, hudby či výtvarného umění. Mezi dobrovolníky v této oblasti jsou zapojeni i profesionálové ve svém oboru, jsou to špičkoví hudebníci, režiséři či výtvarníci. Patří sem například Jazzová sekce, Art Fórum a Symposion.

→ oblast sociální a zdravotní péče

V této oblasti jsou nové činnosti, které dříve vykonával stát. Mimo jiné je jednou z těch, které si pro svou náročnost vyžadují profesionální dobrovolnický management. S plněním nároků na tuto oblast souvisí i zakládání nových dobrovolnických center, které fungují jako zdroje metodické pomoci, výcviková

a servisní střediska a informační body. Touto oblastí se zabývá řada organizací, jako např. již jmenovaná Česká katolická charita a Diakonie, dále FOKUS, Pražská organizace vozíčkářů, Sue Ryder Foundation, Společnost DUHA, nebo Život 90. Zde dobrovolník nenahrazuje práci odborného personálu, ale orientuje se především na lidský kontakt.

Průkopníkem na poli dobrovolnictví v nemocnicích v ČR se stala ve spolupráci KID, o. p . s. Fakultní nemocnice v Motole. Její současné dobrovolnické aktivity zahrnují hlavně roli průvodce či společníka v individuálním kontaktu s jedním pacientem, vedení skupinových zájmových aktivit a kroužků, pomoc při tvorbě a realizaci větších motivačních programů pro pacienty a pomoc při organizačním zajištění jednorázových a kulturních a zábavných programů. Jejího příkladu již ale následovaly i nemocnice jiné, například v Kroměříži či Českých Budějovicích. Vzniká už i první specializované dobrovolnické centrum tohoto programu. Slibně se již několik let rozvíjí i spolupráce s domy pro seniory, tento program iniciovalo dobrovolnické centrum v Ústí nad Labem.¹³

→ oblast sportu a vzdělávání

V České republice se dobrovolnictví v této oblasti nejčastěji objevuje při mimoškolních a volnočasových aktivitách. Patří sem zájmové kroužky, tělovýchovné a turistické oddíly, skauti, sokolové a další. První vlaštovkou v této oblasti je projekt nadace NROS, realizovaný AGNES a HESTÍÍ v několika českých městech a zaměřený na dobrovolnictví dětí a mládeže propojené školou.

→ zahraniční dobrovolná služba

U nás se tento typ dobrovolnictví objevuje až v devadesátých letech, kdy k nám přijela řada dobrovolníků hlavně z USA a ze západoevropských zemí. Jejich činnost byla zaměřena především na výuku jazyků. Do těchto dobrovolných služeb se zapojují hlavně mladí lidé, kteří se zúčastnili workcampů, ale i dlouhodobých pobytů v zahraničí.

---

¹³Srov. <http://www.dcmotol.cz/>

K nejznámějším projektům u nás patří Evropská dobrovolná služba. Evropská dobrovolná služba nabízí zapojit se individuálně či ve skupinách do dobrovolnických projektů v partnerských zemích mladým lidem od 18 do 30 let. Projekty jsou realizovány v délce od 2 do 12 měsíců a jsou zaměřeny na kulturu, děti a mládež, sport, sociální péči, umění či ekologie, atd. Cílem Evropské dobrovolné služby je rozvoj solidarity a tolerance mezi mladými lidmi.¹⁴

Působí zde i další organizace zabývající se podobnými mezinárodními dobrovolnickými programy, ale i organizací dobrovolnické pomoci doma i v zahraničí. Jsou to již zmíněné ADRA, Člověk v tísni při České televizi, Charita a dále.

1.3.5 MOTIVACE DOBROVOLNÍKŮ

Obdržet cenu jako je projev uznání za dobře odvedenou práci je jistě věc příjemná. Tím spíše to platí u dobrovolníků, jejichž pomoc bývá často okolím nedocenená a někdy i snižovaná. Je smutnou pravdou, že mnoho zkušených dobrovolníků se ve svém okolí, v okruhu přátel, spolupracovníků a někdy i rodinných příslušníků setkává s nepochopením a nezájmem. Tuto situaci potvrzují i následující slova vztahující se k porovnání zastoupení dvou forem dobrovolnictví v České republice.

„Stále ovšem platí, že nejrozšířenější u nás je dobrovolnictví jako forma vzájemně prospěšné činnosti – občanské výpomoci. Dobrovolnictví, které můžeme označit jako veřejně prospěšné, tedy takové, kdy dobrovolník nabídne svůj čas a energii jinému člověku či organizaci, kde nemá žádné osobní vazby, taková činnost je méně obvyklá a může vzbuzovat i podezření o vlastních motivech dobrovolníků“¹⁵

Na motivaci lze pohlížet z různých uhlů pohledu. Z pyramidy potřeb Abrahama Maslowa můžeme vyvodit, že člověk potřebuje život ve skupině, kterým naplňuje pocit jistoty, vědomí společenství a bezpečí, a proto je

---

¹⁴Srov. <http://www.mladezvakci.cz/evropska-dobrovolna-sluzba/>

¹⁵ HESTIA-NDC. *Role dobrovolníků v neziskové organizaci*, s. 3.

dobrovolnictví vyjádřením uspokojení přirozené touhy člověka být ve skupině lidí s totožnými hodnotami.

Z pohledu psychologa, M. Nakonečný definuje motivaci takto: „Motivace je proces iniciovaný motivačním stavem v jehož obsahu se odráží nějaký deficit ve fyzickém či sociálním bytí jedince a směřující k odstranění tohoto deficitu, které je prožíváno jako určitý druh uspokojení.“¹⁶

Také T. Novák se ve své práci Motivace dobrovolníků věnuje hlavním zdrojům motivace. Dle něj se dobrovolníků jednotlivé typy zdrojů motivace dotýkají stejně jako běžných pracovníků, ale v jiné intenzitě. Platí, že podchycení a pochopení vzniku motivace u pracovníků je klíčem k úspěchu efektivního působení na jejich pracovní jednání. K základním zdrojům tedy patří potřeby, návyky, zájmy, hodnoty a ideály.¹⁷

→ motivace ve výsledcích výzkumu v ČR

Další pohled na motivaci dobrovolníků přinesl výzkum dárcovství a dobrovolnictví v ČR P. Friče, který rozdělil u svých respondentů motivaci k dobrovolnictví do těchto skupin:

◆ *Konvenční motivace* – Označení „konvenční“ motivace je spojováno s těmi dobrovolníky, které inspirovaly morální normy nejbližšího okolí nebo obecná neformální společenská pravidla, popřípadě oba tyto faktory. Jak z výzkumu vyplývá, tento druh motivace je u českých dobrovolníků dominantní. Zjednodušeně řečeno, tato motivace je založena na principech křesťanské morálky nebo na představách o správném způsobu života. S tím souvisí i fakt, že tato motivace je častější u lidí nad 60 let věku a u věřících.

◆ *Reciproční motivace* – „Reciproční“ motivace směřuje svého nositele k hledání takových prvků v dobrovolné činnosti, které budou užitečné i pro samotného nositele. Tento typ dobrovolníků vidí ve své činnosti spojení dobra ve prospěch jiných s prospěchem vlastním. Vyznačují se zájmem o nové zkušenosti,

---

¹⁶ NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*, s. 12.

¹⁷ Srov. NOVÁK, T. *Motivace dobrovolníků*, s. 4.

navazování kontaktů a snahou uplatnit své dovednosti. Tento druh motivace je patrný hlavně u mladých lidí s věkovou hranicí do 30 let, kteří zastávají ateistický světonázor.

♦ *Nerozvinutá motivace* – Motivace označená slovem „nerozvinutá“ pramení ze základního prostoru pro rozhodování dobrovolníka. Jsou to například důvěra v danou organizaci, přesvědčení o smysluplnosti dané dobrovolné činnosti a pocit, že se prostřednictvím dobrovolnictví lze podílet na šíření dobré myšlenky. Jak uvádí zmíněný výzkum, tyto tři motivační pilíře postačují 23% dobrovolníků, kteří přicházejí jednak z řad vysokoškoláků a jednak z osob střední a starší generace, tedy mezi 46 až 60 lety.¹⁸

Jak vyplývá z těchto údajů, motivační rozložení dnešních českých dobrovolníků je následující. Mimo největší skupiny, vykonávající tuto činnost z přesvědčení, jež snad pramení z jejich životních zkušeností a již existujícího životního názoru, zde existují další dvě skupiny, reprezentující střední a mladší generaci.

Dle výzkumu proporčně druhá nejsilnější skupina ráda spojuje pomoc dobré věci s účinnou zpětnou vazbou, a tím i nepřímo potvrzuje budování občanské společnosti jako zdaleka nejzajímavější. S velkou dávkou nadsázky by snad bylo možné říci, že zatímco první skupina již svou odpověď na otázku „K čemu přispívám?“ našla, vnitřně si tuto záležitost vyřešila a uzavřela. Skupina druhá sice o této otázce ví, ale momentálně je vázána jinými, pro ni aktuálnějšími otázkami. Třetí skupina tuto otázku pomalu objevuje a nyní se nad ní zamýšlí. Právě tato skupina je klíčová, na rozdíl od předchozích dvou skupin si není vůbec jista, proč dělá, to co dělá. Její přesvědčení pramení spíše z nahodilosti situace, než z vnitřního rozhodnutí.

---

¹⁸ Srov. FRIČ, P. a kol. *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice*, s. 45

1.3.6 FUNKCE DOBROVOLNÍKA

→ sociálně integrační

Význam této funkce spočívá v činnosti samotné, kdy dochází k interakcím mezi členy „týmu“ dobrovolníků a vytvářejí se tak sociální pouta mezi nimi, dobrovolníci tímto získávají nové přátele. Dalším efektem je pak vznik vztahů mezi dobrovolníky a klienty, jimž jsou služby poskytovány.

Funkce postihuje také to, že dobrovolnictví je konáno především v zájmu místních komunit, jedná se tedy zejména o drobnou činnost, která často není ani viděna a zohledněna ostatními členy společnosti, přesto výsledným efektem této činnosti je stmelení místní komunity.

→ psychologická

Dobrovolnictví má dva aspekty této funkce. Vnější - psychologický přínos pro klienty, např. pro seniory, kteří si nepřipadají „zbyteční“ z toho důvodu, že jim nikdo nevěnuje svoji pozornost a svůj čas a vnitřní - psychologický přínos pro dobrovolníka samotného spočívá především ve vědomí vlastní potřebnosti.

→ edukační

Dobrovolníkům je touto cestou nabízena možnost zisku nových poznatků a zkušeností, které posléze mohou uplatnit v dalším životě. U edukační funkce dobrovolnictví můžeme zmínit její tři roviny:

dobrovolník a klient

klient a dobrovolník

dobrovolník a dobrovolník

→ iniciativní

Dobrovolnictví je v komunitním rozměru podstatným činitelem veřejného dění, obdobně to platí i na vyšších úrovních společnosti, přestože se na vyšších úrovních význam zmenšuje.

→ inovační

Představuje inovativní faktor ve společnosti „jak věci dělat jinak a lépe“, úzce souvisí s iniciativní funkcí dobrovolnictví.

→ ekonomická

Přínosem dobrovolnictví pro společnost je v tom, že nevyžaduje finanční prostředky ke krytí všech nákladů, které vznikají při obecně prospěšné práci, jedná se v tomto případě zejména o náklady osobní.

1.3.7 KONKRÉTNÍ PRÁCE S DOBROVOLNÍKY

1.3.7.1 KOORDINÁTOR DOBROVOLNÍKŮ

Pro dobrovolnický management představuje koordinátor stěžejní pilíř. Jeho činnost je základním impulsem pro veškerý chod dobrovolnických organizací. Dobrovolnická organizace potřebuje řízení, koordinace je nezbytná. Dobrovolníky je třeba pečlivě vybrat, to se pojí s vhodně volenou a dobře načasovanou propagací činnosti organizace. Čerstvě rekrutovaní dobrovolníci potřebují výcvik, včetně zpracování metodiky. Dále je potřebné vyhledat vhodné činnosti pro tyto dobrovolníky a poté je zařadit do chodu organizace.

Dobrovolníky vede koordinátor, hodnotí jejich činnost a řeší jejich případné problémy. Hledání a organizování akcí, také zařizuje koordinátor, zároveň je i kontaktní osobou mezi klienty organizace, vedením, zaměstnanci a dobrovolníky. Komunikuje a spolupracuje s jinými organizacemi, zpracovává kodexy nebo práva a povinnosti dobrovolníků, případně pravidla mlčenlivosti a vede potřebnou administrativu např.: smlouvy s dobrovolníky, pojistné smlouvy apod.

Každý člověk je naprostý originál, dobrovolníci se liší, proto je úkolem koordinátora stmelit různorodé skupiny a vytvořit z těchto skupin jednotný celek, ve kterém si všichni ponechají svoji samostatnost a svébytnost. Koordinátor může být člen týmu zaměstnanců i dobrovolník, který potřebuje mít oporu v garantovi dobrovolnického programu v organizaci. V malé neziskové organizaci může být

koordinátorem vedoucí organizace i výkonný zaměstnanec vedle své hlavní profese.

Pro každého koordinátora je důležité účastnit se výcviku v oblasti dobrovolnického managementu, případně absolvovat stáž v dobrovolnickém centru či organizaci s dobrovolnickým programem. Měl by mít také možnost pravidelné supervize, která je nezbytná pro ty, kteří jsou v každodenního styku s lidmi, kteří se často ocitají v náročných životních situacích.

1.3.7.2 ZÍSKÁVÁNÍ DOBROVOLNÍKŮ

Získávání, výběr, výcvik a podpora u motivace dobrovolníků je nepřetržitý, stále se opakující proces. Získávání dobrovolníků by mělo probíhat průběžně, vždy se zřetelem na určité období. Například dle akademického roku studentů, neboť ti jsou jedním z hlavních zdrojů dobrovolníků. Konkrétní způsoby získávání dobrovolníků záleží především na koordinátorovi a spolupráci s ostatními. Jinak se postupuje při získávání pro jednorázovou akci, jinak pro opakovanou a dlouhodobou spolupráci.

„Nejčastějšími formy získávání dobrovolníků jsou:

- ◆ *Leták, plakát, vývěska* – je to častý způsob, jak informovat veřejnost o tom, co děláte a proč potřebujete dobrovolníky, je to však ne příliš efektivní způsob, který by měl být doplněn vždy dalšími informacemi.

- ◆ *Místní tisk, regionální rozhlasové či televizní vysílání* – práce s těmito médii by měla být prioritou každé organizace, protože jejich prostřednictvím se informace dostanou na správné místo. Informace v médiích jsou důležitým pozadím pro cílené akce a umožňují nejen propagaci činnosti, ale zprostředkovávají přímý kontakt s potenciálními dobrovolníky.

- ◆ *Náborová akce* – znamená cílené získávání dobrovolníků pro určitou konkrétní činnost, která bývá spojena se zájmem veřejnosti – koncert, výstava, veletrh apod.

- ◆ *Spolupráce s dobrovolnickými centry* – instituce tohoto typu začínají být u nás velmi rozšířené, zatím se však jedná o větší města, s jejich rozšiřováním

bude více možností, jak připravit cílené kampaně zaměřené na získávání dobrovolníků.

♦ *Střední a vysoké školy* – studenti jsou u nás nejvděčnějším zdrojem dobrovolníků, jsou otevření, přímí a dychtiví po nových zkušenostech. Nabídka na využití jejich volného času přibývá. Je třeba přijít mezi ně přímo do vyučování, nebo pro ně připravit speciální akci, kde se jim předvede činnost organizace, seznámení se s dobrovolnictvím a diskuze k tématu. Nejlépe je použít pro zájemce dotazníku s kontaktními údaji studenta a jeho zaměřením.

♦ *Osobní kontakty* je to jedna z nejčastěji využívaných forem získávání dobrovolníků přes příbuzné a známé. Je to velmi efektivní způsob, ale časově náročný. Pro malou neziskovou organizaci je to ale nejpřirozenější a nejschůdnější forma, jak začít s dobrovolnictvím.¹⁹

Nejlepším způsobem je samozřejmě kombinace různých forem získávání dobrovolníků a záleží také např. na podpoře města, či spolupráci s dalšími organizacemi.

1.3.7.3 VÝBĚR A VÝCVIK DOBROVOLNÍKŮ

Pro výběr a výcvik dobrovolníků je směrodatné, v jaké oblasti bude působit a jaké znalosti a dovednosti potřebuje pro svou činnost. Musí se vždy brát na zřetel odlišnost práce.

Faktory, které nakonec rozhodnou o vhodnosti jednak samotného dobrovolníka, ale i jeho činnosti, či místa a času jeho působení v organizaci jsou důležité. Vždy se ohlížíme na jeho věk, vzdělání, zaměstnání, zdravotní stav a zájmy.²⁰

Pro budoucí dobrovolníky organizace pořádá vlastní školení, či výcvik. Předpokládá se, že v přípravě dobrovolníků předcházeli výběr vhodných činností organizace a že je dobrovolník seznámen s filosofií samotné organizace. Výcvik trvá dle jejich charakteru.

---

¹⁹ TOŠNER, J. a SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, s. 78.

²⁰ Srov. www.hest.cz/pruvodce.shtml.

Některá organizace nabízejí dobrovolníkům jednodenní či víkendové výcviky. Jinde je však potřeba dlouhodobá příprava rozložena do několika týdnů.

1.3.7.4 SUPERVIZE DOBROVOLNÍKŮ

Supervize dobrovolníků je důležitým prvkem pro jejich úspěšnou práci. Supervize dobrovolnictví má nejbliže k supervizi v pomáhajících profesích. Smyslem je pomoc nejen pracovníkům, ale i klientům daného zařízení. Významnou složkou jsou totiž vztahy, na jejichž základě se odvíjí kvalita odvedené práce.

Odborná literatura uvádí mnoho definic pro termín supervize. Pro příklad uvedu jednu z nich: „Cílem supervize není kontrola, ani pouhé předávání rad a informací nebo konzultace nad případem či příkazování, jak dál postupovat a jaké zvolit metody. Supervize je zacílena na odborný i osobní rozvoj pracovníků. Jde o specifickou metodu učení v bezpečném prostředí důvěry, která se zaměřuje na podporu pracovníka, vyjasnění případu, vyhodnocení dosavadních postupů a metod, stanovení dalších strategií, odhalení neuvědomovaných souvislostí, pocitů a emocí, jež mohou ovlivňovat práci s klientem. Při supervizím sezení se reflektují jak prožitky a vztahy superevidovaného pracovníka k jeho sociálnímu prostředí, tak i prožitky klienta.“²¹

V některých typech činností může funkci supervizora zvládnout koordinátor dobrovolníků. Naopak u činností náročných na vztah dobrovolník a klient je role supervizora nenahraditelná. Zde je supervizor důležitým rádcem a z odpovědníkem i pro koordinátora.

Díky supervizím lze předcházet mnoha problémům a také v poslední době často objevovaným jevem, syndromu vyhoření (viz. následující kapitola).

U dobrovolníků je častější ztráta motivace než syndrom vyhoření. Zejména tam, kde je na ně kladeno příliš mnoho úkolů nebo nemají dobře zajištěnou komunikaci s ostatními zaměstnanci.

---

²¹ PELECH, L. a BEDNÁŘOVÁ, Z. *Slabikář sociální práce na ulici: supervize, streetwork, financování*, s. 68.

V následující kapitole bych se ráda zmínila o syndromu vyhoření, jehož nebezpečí vzniku je mnohem pravděpodobnější u lidí, kteří pracují v emocionálně náročných podmínkách a nemají možnost supervize.

1.3.7.5 BURN – OUT SYNDROM (SYNDROM VYHOŘENÍ)

Pojem syndrom vyhoření, či vyhasnutí byl poprvé popsán v roce 1974 americkým psychoanalytikem Herbertem J. Freudenbergerem. Tehdy Freudenberger pojednával o vyhoření u personálu léčebných zařízení, které byly závislé na obětavé pomoci dobrovolníků. Dnes tento problém pozorujeme nejen u lidí, kteří se věnují činnostem dobrovolně, ale také u lidí, kteří syndrom vyhoření prožívají ve svém profesním životě.²²

V dnešní době se syndromem vyhoření zabývá mnoho odborníků a pro tento termín bylo napsáno již mnoho definic. Pro ukázkou jsem vybrala 3 definice českých autorů. Definici psychologa Jara Křivohlavého, manželů Tošnerových, kteří vydávají publikace o dobrovolnictví a kazatele Daniela Heczka, který se na tento problém dívá hlavně z pohledu duchovního.

„Vstupujeme do života s určitou mírou energie. S nadšením se vrháme do profesionální činnosti, s láskou vstupujeme do manželství. S nadějí očekáváme, že se nám podaří uskutečnit to, nač se těšíme. Po určité době však tam, kde jsme se setkali s překážkami, těžkostmi a neúspěchy, toto počáteční nadšení ztrácíme. Je tomu tak u učitelů, zdravotních sester, sociálních pracovníků, politiků, podnikatelů atp. Z psychologického hlediska dochází k něčemu, co se odborně nazývá *syndrom vyhoření* – „*burnout*“. Je tomu skutečně do určité míry jako u ohně, v němž vyhořelo vše, co bylo zprvu připraveno a oheň uhasíná.“²³

„Syndrom vyhoření lze popsat jako duševní stav objevující se často u lidí, kteří pracují s jinými lidmi a jejichž profese je na mezilidské komunikaci závislá. Tento stav ohlašuje celá řada příznaků: člověk se cítí celkově špatně, je

---

²² Srov. HECZKO, D. *Už nemohu dál*, s. 7.

²³ KŘIVOHLAVÝ, J. *Jak neztratit nadšení*, závěrečná strana.

emocionálně, duševně i tělesně unavený. Má pocity bezmoci a beznaděje, nemá chuť do práce ani radost ze života.“²⁴

„Syndrom vyhoření je stav totální ztráty a vyčerpání fyzických, citových a duchovních zdrojů, které člověka udržovaly v činnosti. Tento stav ochromuje nebo dokonce znemožňuje pokračování v dosavadní práci. Ztráty těchto zdrojů, čili “vyhoření“ doprovázejí vleklé deprese a řada tělesných problémů.“²⁵

K těmto definicím bych ráda dodala, že syndrom vyhoření je stav dynamický, což je velmi důležitá informace při jeho zachycení. Jeho počáteční příznaky lidé často podceňují, nebo zaměňují s depresí, či hledají příčinu jinde, než ve svém životním rytmu a komunikačních stylech.

Jak jsem se již zmínila, syndrom může postihnout nejen lidi věnující se činnosti dobrovolně, ale také profesně. Dle autorů existují i rizikové skupiny, které může syndrom postihnout. Podle Daniela Heczka sem patří lidé, kteří jsou v přímém a každodenním kontaktu s druhými lidmi, pozitivní a příliš optimističtí lidé, workholici, cílevědomí lidé, nezávislí a sebevědomí lidé, vysoce motivovaní, ambiciózní a soutěživí lidé, perfekcionisté či lidé s bohatým vnitřním prožíváním. Jaro Křivohlavý se dívá na rizikové skupiny konkrétněji. Zahrnuje do této skupiny zejména zdravotní sestry, pacienty, učitele, vedoucí pracovníky a manažery, vysokoškolské studenty nastupující do zaměstnání, ale také manžele.²⁶

Samotnému vyhoření předchází několik fází, které probíhají mnoho měsíců až let. Fáze dělíme na:

◆ nadšení – pracovník má vysoké ideály, projevuje angažovanost a vysoké pracovní nasazení a přetěžování

◆ stagnace – ideály se nedaří realizovat a začíná se měnit jejich zaměření, požadavky klientů a jejich okolí, či zaměstnavatele začínají pracovníka obtěžovat

---

²⁴ TOŠNEROVI, T. a J. *Burn – Out syndrom, Syndrom vyhoření, pracovní sešit pro účastníky kurzů*, s. 4

²⁵ HECZKO, D. *Už nemohu dál*, s. 7.

²⁶ Srov. Tamtéž, s. 22; KŘIVOHLAVÝ, J. *Jak neztratit nadšení*, s. 24

♦ frustrace – pracovník vnímá klienta negativně i samotné pracoviště pro něj představuje velké zklamání, používá direktivní a byrokratické metody

♦ apatie – mezi pracovníkem a klientem vládne nepřátelství, pracovník se vyhýbá odborným rozhovorům s kolegy a jakýmkoliv aktivitám

♦ syndrom vyhoření – dosaženo stadia úplného vyčerpání – ztráta smyslu práce, cynismus, odosobnění, odcizení, vymizení reflexe vnitřních norem

Z těchto fází můžeme odvodit různé příznaky. Někde jsou rozděleny na příznaky vnitřní a vnější, někteří autoři je dělí na subjektivní a objektivní. Společné však mají určité znaky. A to příznaky tělesné, tedy zdravotní, ale zejména týkající se stavu emocionálního a duševního, které mají na člověka mnohem těžší dopad a zanechávají dlouhodobé následky.

V této krátké kapitole, jsem chtěla upozornit na důležitost uvědomit si, kam až jsme ochotni zajít ve svém povolání. Syndrom vyhoření je dnes velmi často objevenou záležitostí a pokud by lidé byli lépe informováni, včas by zachytili jeho varovné příznaky a mohli mu předejít. Zejména by se měla přikládat důležitost supervizím, již zmíněným v předchozím odstavci, ale také prevenci a duševní hygieně.

1.3.7.6 HODNOCENÍ DOBROVOLNÍKŮ

„Tento proces souvisí s hodnocením celé organizace. Záleží na rozhodnutí vedení organizace, zda a jak bude hodnotit svoji práci, aby ji mohla v objektivním světle prezentovat veřejnosti, médiím, sponzorům, dárcům, klientům a vlastním zaměstnancům. Slovo hodnocení má ještě nepříjemnou konotaci z minulosti, je spojeno z osobní kritikou a negativními dopady na člověka.

Dobrovolníci si zaslouží, aby jejich činnost byla evidována, aby byly vykazovány počty hodin, které organizaci věnují, a také jejich přínos organizaci jako celku. Jednorázové akce s dobrovolníky se dají hodnotit po skončení akce na setkání organizátorů i účastníků a sepsáním návrhů a připomínek. I v tomto případě je možno doporučit, aby už při přípravě akce byl určen člověk, který bude mít zhodnocení na starosti.

Hodnocení může sloužit jednak k prokázání činnosti pomoci dobrovolníků a jednak v hodnocení vykonaného díla jako argumentu pro to, aby dobrovolnictví bylo uznáno jako činnost, která má své místo v tržní společnosti. Hodnocení se může stát i přesvědčivým argumentem, že dobrovolnictví je zdrojem nejen lidskosti a síly, ale také ekonomickým přínosem pro společnost. V zahraničí je běžné, že se hodiny odpracované dobrovolníky přepočítávají na peníze a jsou to každoročně neuvěřitelné, mnohamilionové částky.²⁷

Závěrem kapitoly o práci s dobrovolníky tedy můžeme říci, že klíčovými body jsou:

- ◆ *„vytvoření definice slova dobrovolník, která bude odrážet každou jednotlivou situaci*
- ◆ *rozhodnutí co může dobrovolník pro organizaci udělat*
- ◆ *popis osoby a jeho dovedností, které organizace od dobrovolníka očekává*
- ◆ *porozumění potřebám dobrovolníka i organizace*
- ◆ *rozvoj vhodného způsobu získávání dobrovolníků*
- ◆ *zjištění různých setkání s poskytnutím všeobecných informací a vedení vstupních hovorů*
- ◆ *rozvoj popisu práce*
- ◆ *koordinace školení a rozvoje dobrovolníků*
- ◆ *porozumění poslání organizace*
- ◆ *podpora a odborný dohled na dobrovolníky*
- ◆ *vyjasnění vztahu mezi dobrovolníky a zaměstnanci, vytvoření systému odměn pro dobrovolníky*
- ◆ *rozvoj důstojného způsobu propouštění dobrovolníků²⁸*

---

²⁷ TOŠNER, J. a SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, s. 83.

²⁸ OCHMAN, N. a JORDAN, P. *Dobrovolníci: cenný zdroj*, s. 30.

2 DOBROVOLNICTVÍ V ČR

2.1 HISTORIE DOBROVOLNICTVÍ NA ÚZEMÍ ČR

Historie dobrovolnictví na území České republiky se dá rozdělit na několik úseků. Nejvýznamnější období však nastalo až vývojem v posledních letech.

Filantropie u nás má však své kořeny již v křesťanské filosofii, kde vznikala organizovaná charitativní činnost. Ta vycházela z křesťanského učení o lásce k bližnímu a zaměřovala se zejména na péči o chudé, sirotky, staré lidi a zdravotně postižené. Již tehdy vznikaly první nadace, které byly zaměřeny zejména na podporu církví a duchovního vzdělávání.

K dalšímu rozvoji došlo hlavně v 19. století, kdy vznikala řada vlasteneckých spolků na podporu umění, kultury, vědy a vzdělání. Po vzniku samostatného Československa se dobročinnost ještě rozvinula zejména na základě národnostního principu. Vznikala řada neziskových organizací, které měly svůj vzor v zahraničí, zejména v USA. Dobrovolné organizace zahrnovaly sítě malých poboček až po velké organizace.

Tento rozvoj byl přerušěn zprvu německou okupací a později vznikem socialistického státu. Převzetí moci komunisty však znamenalo konec snahám o svobodný rozvoj dobrovolných a zájmových organizací. Majetky nekomunistických sdružení byly zkonfiskovány, některé spolky ihned rozpuštěny, jiné násilně přetvořeny, či nově vytvořeny. Ve všech oblastech dobrovolné činnosti byly zformovány jednotné organizace kontrolované komunistickou stranou. Ty pak byly sjednoceny do tzv. Národní fronty. Dobrovolná činnost, která jinak přispívá k rozvoji demokratické společnosti a zvyšování účasti občanů na správě věcí veřejných, tak byla využita k budování socialismu prostřednictvím všudypřítomné ideologizace dobrovolné činnosti, "povinně dobrovolných" akcí a kontroly každé možnosti provozování nezávislých aktivit.²⁹

---

²⁹Srov. www.dobrovolnik.cz/d_hist.shtml

Určitým oddechnutím byl rok 1968, ale znovuoobnovení občanských iniciativ nastalo až v osmdesátých letech 20. století a zejména po listopadu 1989.

Na bohatou českou tradici opět navázal např. Skaut či YMCA. Komunistický režim nás však poznamenal a zejména v období první poloviny 90. let bylo hodnocení spolupráce státu a neziskového sektoru velmi negativní.

Přesto však došlo k obnově demokratických struktur v plné šíři a začal prudký rozvoj nezávislých sdružení v oblasti ekologie, lidských práv, humanitární činnosti, sportu, sociální oblasti atd. Stát mnoho z nich podporuje poskytováním grantů pro různé oblasti, zejména v sociální sféře, kde, se uplatňuje názor, že nestátní organizace dovedou pokrýt poptávku po některých službách lépe, než státem řízené centralizované instituce. Přestože veřejnost je často skeptická vůči dobrovolné činnosti a velká část populace prohlašuje, že by se nikdy ničeho podobného nedopustila, lze v posledních letech vysledovat i pozitivní tendence, které přibližují Českou republiku civilizovanému světu i na tomto poli.³⁰

„Změnu přinášejí nově zakládaná dobrovolnická centra, jejichž hlavním posláním je podpora a propagace dobrovolnictví ve společnosti, včetně spolupráce s ostatními organizacemi využívajícími dobrovolníky či realizace vlastních dobrovolnických programů. Změnu přinesl i Mezinárodní den dobrovolníků (2001), ve kterém se začalo pracovat na právní úpravě dobrovolnictví, byly vypsané granty na dobrovolné programy a byla připravena řada aktivit přibližujících dobrovolnictví veřejnosti.“³¹

Zatím posledním důležitým pokrokem je zákon, který byl přijat v dubnu 2002, č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (dále zákon o dobrovolnické službě). Zákon o dobrovolnické službě je konkrétním a nejdůležitějším výsledkem aktivit, jež proběhly v rámci Mezinárodního roku dobrovolníků, vyhlášeno Organizací spojených národů pro rok 2001. O tomto zákonu se podrobněji zmíním v jedné z následujících kapitol.

---

³⁰ Srov. www.dobrovolnik.cz/d_hist.shtml

³¹ TOŠNER, J. a SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, s. 83.

2.2 HESTIA, NÁRODNÍ DOBROVOLNICKÉ CENTRUM

„Je obecně známou a mnohokrát vyzkoušenou pravdou, že má-li být prosazena nějaká myšlenka, musí nejprve dostat tvář, jméno, a něco, co bude pro okolí snadno zapamatovatelným a hmatatelným synonymem obsahu této myšlenky. Snad nebude znít příliš nadneseně tvrzení, že tvář dnešního dobrovolnictví v České republice nejlépe ilustruje HESTIA – Národní dobrovolnické centrum (HESTIA-NDC). Přes první vlašťovky v podobě dekád dobrovolnictví, seminářů, bulletinů a prvních publikací věnovaných tomuto tématu, do roku 1999 v České republice neexistovalo specializované pracoviště profesionálně se věnující dobrovolnickému managementu ve smyslu organizované veřejně prospěšné dobrovolné činnosti.“³²

V roce 1998 HESTIA založila Národní dobrovolnické centrum ve spolupráci s dalšími 14 dobrovolnickými centry střední a východní Evropy, Pobaltí a Euroasie sdruženými pod společným názvem VOLUNTERNET.

HESTIA podporuje také zakládání regionálních dobrovolnických center a programů v České republice, je členem dobrovolnických organizací IAVE, CEV a BBBS International. Dále dlouhodobě spolupracuje s řadou neziskových organizací, které se sdružily do Koalice dobrovolnických iniciativ.

Od svých počátků v roce 1999 již HESTIA rozvinula svou činnost v řadě oblastí práce s dobrovolníky i neziskovými organizacemi a stala se členem celé řady mezinárodních dobrovolnických organizací.

HESTIA v duchu svého poslání neustále usiluje o podporu a propagaci myšlenek dobrovolnictví, a to jak formou vlastních programů, tak kooperací s dalšími dobrovolnickými centry. Programy jsou rozděleny na dvě základní odvětví. Jedno z odvětví se zaměřuje na Dobrovolnictví a druhé odvětví se zaměřuje na Metodické centrum a vzdělávání.

---

³² www.hest.cz

Oblasti, ve kterých působí, je možné rozdělit do následujících skupin:

- ◆ *spolupráce s masmédií, municipalitami a státními orgány*
- ◆ *vlastní dobrovolnické programy*
- ◆ *vzdělávání a výzkum*
- ◆ *rozvoj regionálních dobrovolnických center*
- ◆ *mezinárodní spolupráce*

Ve své činnosti se zaměřuje na:

- ◆ *výzkum, výcvik a vzdělávání*
- ◆ *vydávání účelových publikací*
- ◆ *poradenství, supervizi a stáže pro dobrovolníky i profesionály*
- ◆ *navazování kontaktů s iniciativami a institucemi s obdobnými cíli u nás i v zahraničí*
- ◆ *propagaci a publicitu uvedených činností*

3 LEGISLATIVA A DOBROVOLNICTVÍ V ČR

„Projevy vzájemné dobrovolné pomoci jsou přirozenou součástí jakékoli lidské společnosti. Dobrovolnictví má svůj vývoj a historii, která se odvíjí od kulturně společenských, náboženských a historických aspektů společnosti. V euroamerické oblasti má dobrovolnictví zejména díky rozšířenému vlivu křesťanské víry svou několikasetletou tradici.

V současných moderních demokratických společnostech je dobrovolnictví vnímáno jako jeden z nejdůležitějších projevů občanské společnosti. Je nositelem pozitivních společenských hodnot, rezervoárem nejrozličnějších dovedností a schopností, zdrojem pro rozvoj lidských zdrojů, přispívá k řešení důležitých sociálních problémů atd.“³³

---

³³ BŘICHÁČKOVÁ, L. *Současná politika státu vůči nevládnímu neziskovému sektoru v ČR.*, s. 16.

Obdobný vývoj můžeme zaznamenat i v České republice, kde došlo v roce 2002 k vydání zákona o dobrovolnické službě.

3.1 SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE

„Česká republika do roku 2002 oblast dobrovolnictví nijak neupravovala. Neexistovala žádná zákonná definice toho, kdo může být dobrovolníkem a za jakých podmínek. Absence právní úpravy dobrovolnické služby přinášela organizacím pracujícím s dobrovolníky následující těžkosti:

- ◆ *Vystupování vůči třetím stranám:* pojem dobrovolník nebyl znám a tak z právního hlediska vztah mezi dobrovolníkem, organizací a další stranou v podstatě neexistoval. Vztah mezi dobrovolníkem a organizací se řešil adaptací příkazní smlouvy na podmínky dobrovolnictví.

- ◆ *Řešení právní odpovědnosti dobrovolníků a odpovědnosti organizací za dobrovolníky* související s pojišťováním dobrovolníků.

- ◆ *Účast dobrovolníků v mezinárodních programech.* Situace se zejména komplikovala při udělování víz zahraničním dobrovolníkům a českým dobrovolníkům vyjíždějícím do zahraničí, proplácení výdajů kapesného dobrovolníkům z mezinárodních fondů.

- ◆ *Daňové a účetní.* Dobrovolnická práce nemohla být započítána jako vklad organizace do projektu. Pokud by se něco takového přesto stalo, hrozilo, že finanční úřad bude požadovat zdanění benefitu z dobrovolnické práce. Až v posledních letech programy Phare a Access financované ze zdrojů Evropské unie toto umožňují.

- ◆ *Účast nezaměstnaných dobrovolníků v dlouhodobých programech.* Dobrovolníci byly v konkrétních případech obviněni, že pracují načerno, protože dobrovolnický závazek odlišný od pracovního neexistoval.

- ◆ *Proplácením možných výdajů spojených s aktivitami dobrovolníků.*

♦ *Vykazování a ohodnocování dobrovolnické činnosti.*³⁴

3.2 ZÁKON O DOBROVOLNICKÉ SLUŽBĚ

3.2.1 HISTORIE VZNIKU ZÁKONA O DOBROVOLNICKÉ SLUŽBĚ

„Díky tlaku ze strany neziskových organizací se začal o vzniku zákonné úpravy uvažovat. Důvodem byl i tlak ze strany Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva vnitra, která vzhledem k absenci zákona komplikovaně řešila zahraniční mise našich dobrovolníků do zahraničí. K podpoře zákona se přidalo i Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které řadu let postrádalo právní úpravu postavení dobrovolníků pracujících s dětmi a mládeží.“³⁵

Vhodnou příležitostí k odborné diskusi o vzniku zákona se stalo vyhlášení Mezinárodního roku dobrovolníků v roce 2001.

Dne 20. června 2001 předložila vláda návrh právní úpravy dobrovolné služby, včetně návrhu změn dotčených zákonů. V roce 2002 byl schválen zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a změně některých zákonů. Zákon nabyl platnosti 1. ledna 2003.

3.2.2 UVEDENÍ ZÁKONA DO PRAXE

Aplikace zákona o dobrovolnické službě byla svěřena do rukou Ministerstva vnitra ČR. Vedení ministerstva rozhodlo, že s platností od 1. října 2002 se bude problematikou dobrovolnické služby zabývat odbor prevence kriminality. Doba na přípravu veškerých materiálů a ustanovení podmínek byla tedy velmi krátká, protože zákon měl vejít v platnost od 1.1. 2003.

„Než se podařilo uvést zákon do praxe, muselo MV ČR zajistit řadu kroků:

♦ *vznik samostatného oddělení dobrovolnické služby v rámci odboru prevence kriminality* – vzhledem k tomu, že agenda související s uvedením zákona do praxe byla velmi rozsáhlá, bylo nutné ustanovit samostatné oddělení

---

³⁴ HESTIA – NDC. *Projektová dokumentace VIA., interní materiály.*

³⁵ FRIŠTENSKÁ, H. *Zákon o dobrovolnické službě*, s. 7-8.

dobrovolnické služby. Mezi základní činnosti tohoto oddělení patří zejména činnosti vyplývající ze zákona o dobrovolnické službě a to je: udělování akreditací vysílajícím organizacím, vedení seznamu vysílajících organizací, rušení akreditací, převod práv ze zaniklé organizace na organizaci nástupnickou, není-li jí stát, kontrolní činnost a poskytování dotací.

♦ *medializace na veřejnosti* – v první vlně medializace se ministerstvo zaměřilo na to, aby informovalo veřejnost o existenci zákona. Bylo nutné vysvětlit nově zavedené pojmy, prezentovat požadavky zákona atd. V druhé fázi se ministerstvo orientovalo na rozšíření informací o akreditaci vysílajících organizací a pravidel pro přidělování dotací na činnost spojenou s výkonem dobrovolnické služby.

♦ *ustanovení statutu a jednacího řádu akreditační komise* – statut a jednací řád byl vydán na základě pokynu ministerstva vnitra ČR č. 18 ze dne 14. března 2003.³⁶

3.2.3 OBSAH ZÁKONA O DOBROVOLNICTVÍ

Zákon je legislativní úpravou dobrovolnictví, která se snaží dosáhnout systematizace a nastavení určitých hranic v této oblasti a posílení profesionalizace dobrovolných aktivit. Zákon představuje ucelený systém podmínek, jejichž splnění by mělo umožnit občanským sdružením, obecně prospěšným společnostem, církvím a náboženským společnostem a jejich právníkům osobám získat udělení akreditace pro oblast dobrovolnické služby. Akreditace je garancí, že organizace zajišťuje služby ve standardní kvalitě.

Při čtení a výkladu zákona je nutné si uvědomit, že zákon není obecně platnou úpravou dobrovolnictví. Upravuje pouze podmínky, za kterých stát podporuje dobrovolnickou službu organizovanou podle zákona.

---

³⁶ www.mvcr.cz

Základními pojmy, které zákon definuje nebo se kterými pracuje:

→ Dobrovolnická služba

Zákon definuje dobrovolnickou službu jako činnost, která je vykonávána dobrovolně bez nároku na odměnu. Dobrovolnická služba nemůže sloužit k uspokojování osobních zájmů a nesmí být součástí podnikatelské či jiné výdělečné činnosti. Za dobrovolnickou službu se nepovažuje ani činnost v pracovněprávním vztahu a služebním či členském poměru. Překážkou dobrovolnické služby je výkon civilní či vojenské služby.

Dobrovolnická služba může být krátkodobá či dlouhodobá (nad tři měsíce) a je vykonávána na základě smlouvy, která je podrobněji definována v občanském zákoníku.

→ Dobrovolník

Dobrovolník je definován podle zákona jako fyzická osoba, která se na základě svých vlastností, znalostí a dovedností svobodně rozhodne poskytovat dobrovolnickou službu. Tato osoba musí být starší 15 let v případě, že vykonává dobrovolnickou službu na území ČR či starší 18 let v případě, že vykonává dobrovolnickou službu v zahraničí.

→ Vysílající organizace

Vysílající organizace je právnická osoba se sídlem v ČR, která zprostředkovává dobrovolnickou službu.

Zajišťuje tedy následující činnosti:

- ◆ *výběr, evidenci a přípravu dobrovolníků pro výkon dobrovolnictví*
- ◆ *informovanost dobrovolníka a povinnost pojištění dobrovolníka*
- ◆ *uzavírání smluv o výkonu dobrovolnické služby s dobrovolníky*
- ◆ *uzavírání smluv s přijímající organizací*
- ◆ *povinnost vydávat a zveřejňovat výroční zprávu o své činnosti*

→ Přijímající organizace

Přijímající organizace je právnická nebo fyzická osoba, v jejíž prospěch je dobrovolnická služba vykonávána. Přijímající organizace musí být způsobilá uzavřít smlouvu s vysílající organizací a schopná dostát svým závazkům z této smlouvy vyplývajících. Přijímající organizace a její povinnosti nejsou v zákoně blíže definovány.

→ Akreditace

Vysílající organizace může, pokud splní v zákoně uvedené požadavky, požádat u Ministerstva vnitra České republiky o udělení akreditace. Akreditace je udělována na dobu tří let. O akreditaci mohou zažádat organizace, které jsou občanským sdružením, obecně prospěšnou společností, církví nebo náboženskou společností nebo církevní právnickou osobou církve nebo náboženské společnosti. Akreditované organizace mohou čerpat na zjištění agendy spojené s organizací dobrovolnické služby dotace ze státního rozpočtu. Udělování dotací administruje oddělení dobrovolnické služby MV ČR.

→ Dotace

Dotace jsou podle zákona o dobrovolnické službě poskytovány na:

♦ *úhradu pojistného týkajícího se odpovědnosti za škodu na majetku nebo zdraví*

♦ *na úhradu pojistného na důchodovém pojištění (pokud jde o dobrovolnickou službu dlouhodobou, vykonávanou alespoň v rozsahu překračujícím v průměru 20 hodin v kalendářním týdnu)*

♦ *dále na krytí části výdajů spojených s evidencí dobrovolníků, s jejich přípravou pro výkon dobrovolnické služby.*

Na dotace není právní nárok.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 MÁME OTEVŘENO? o.s.

„Máme otevřeno?, o.s. podporuje lidi se speciálními potřebami – převážně s mentálním postižením a autismem – v obhajobě jejich práv, uplatnění na trhu práce a ve volnočasových aktivitách. Usiluje o rozvoj dobrovolnictví a různými aktivitami oslovuje společnost tak, aby co nejvíce z nás mělo otevřeno.“³⁷

Občanské sdružení Máme otevřeno? vzniklo v červnu 1998 s cílem doplnit nabídku sociálních služeb pro děti s mentálním postižením a autismem. Za pomoci asistentů tak první projekt o.s. – Jiné odpoledne – zahájil svou činnost v září stejného roku a dal dětem se speciálními potřebami možnost zapojit se do kolektivu jejich vrstevníků v rámci vybraných mimoškolních aktivit. V roce 1999 byly činnosti rozšířeny o nový projekt Akce Pontony, jehož cílem se stala podpora setkávání mladých lidí s postižením a bez. V rámci programu se dobrovolníci scházejí se svými vrstevníky se specifickými potřebami – převážně s mentálním postižením a autismem, aby společně trávily volný čas.

V roce 2001 pokračoval vnitřní rozvoj organizace i samostatných projektů, zvýšil se počet uživatelů, zaměstnanců, dobrovolníků a příznivců, došlo k významnému posunu v efektivitě PR (public relation) a fundraisingu. Cíle a poslání organizace se rozšířily o systematický rozvoj dobrovolnictví. Kontaktní kancelář a organizační zařízení se přesunuly do centra města, na Prahu 2.

Přelomový byl pro dosah a rozsah aktivit rok 2002, kdy stoupl počet uživatelů na 30, podařilo se získat od MČ Praha 1 prostory pro zařízení tréninkové kavárny a byl realizován 1. ročník benefiční kampaně Podzimní kafemletí. Tento rok přinesl rozšíření činnosti, konkrétně o 5 nových projektů: internetový server Dobromysl.cz, kavárnu Vesmírna a Tranzitní program (pracovně-tréninkové

---

³⁷ MÁME OTEVŘENO?. – *Výroční zpráva 07*, s. 7.

programy), D.centrum – dobrovolnické centrum pro podporu lidí s postižením a v rámci Podzimního kafemletí informačně-osvětový Diář spolu s Akcí Cihla.

V roce 2004 začal nově vycházet časopis MYM.O! a sdružení se zapojilo do projektu DMS (dárcovská sms).

Zatím posledním klíčovým obdobím byl rok 2007, kdy vznikly dva nové programy – Informační a poradenské centrum a Asistenční služba.

Máme otevřeno? dokázalo doposud rozšířit spektrum poskytovaných služeb tak, aby vyhovovaly jak dětem, tak dospělým klientům s mentálním postižením a autismem. Na poli integrace těchto klientů do společnosti a zejména v podpoře jejich samostatnosti již získalo o.s. Máme otevřeno? nezastupitelnou roli, především proto, že jeho projekty vyplňují mezery ve službách poskytovaných lidem s mentálním postižením.

4.1 PROJEKTY o.s. MÁME OTEVŘENO?

→ PRACOVNĚ-TRÉNINKOVÉ PROGRAMY

◆ *Kavárna Vesmírna s pracovním-třéninkovým programem*

Pracovní tréninkový program pro obsluhující klienty s mentálním postižením a autismem rozvíjí pracovní a sociální dovednosti klientů potřebné k rozvoji kariéry a plnohodnotnému životu v komunitě. Využitím metod pracovní terapie pod vedením terapeutů dochází k upevnování návyků na pracovní podmínky a pravidla, nácviku pracovních postupů, přijímání komunikačních vzorců, k rozvoji samostatnosti a zodpovědnosti za své jednání a další.

Rozšiřuje spektrum pracovních programů o mezistupeň mezi separovaným prostředím chráněných dílen a zaměstnáním na plně integrovaném pracovišti. Dále nabízí placenou pracovní zkušenost pro lidi s mentálním a kombinovaným postižením, kteří se zatím nedokáží uplatnit na trhu práce a připravuje je na přechod do nechráněného prostředí na otevřeném trhu práce. V neposlední řadě pozitivním směrem ovlivňuje postoje společnosti k lidem s postižením, poskytuje

možnost osobního kontaktu a mění očekávání ohledně pracovních schopností lidí s postižením.

Je určena pro klienty od 18 let, kteří mají mentální či kombinované postižení, jejich zdravotní stav jim však umožňuje pracovat v tomto programu.

◆ *Tranzitní program*

Cílem tranzitního programu Podporované zaměstnání je zajistit přechod klientů s postižením z chráněného prostředí do běžné práce.

Tranzitní program je primárně určen pro uživatele kavárny Vesmírna, vznikl jako navazující program po pracovních-tréninkovém programu, který je realizovaný v kavárně s cílem naplnit jeho vizi. Ale je určen i pro ty, kteří přijdou sami a chtějí se do programu zapojit. Pomáhá uživateli po dvou letech, během kterých nabyl zkušeností v kavárně, orientovat se na běžném trhu práce, najít si inzerát, umět na něj odpovědět, napsat životopis, připravit se na pohovor, vědět například, jak se na pohovor obléknout, znát svá práva i povinnosti. Uživatel programu si sám za pomoci pracovního asistenta vytváří představu, co by vlastně chtěl dělat. Druhým cílem Tranzitního programu je pomoci uživateli najít konkrétní uplatnění na běžném trhu práce.

Tento program je určen pro klienty z kavárny Vesmírna.

→ INTEGRAČNÍ A DOBROVOLNICKÉ PROGRAMY

◆ *Jiné odpoledne*

Program začal být realizován v roce 1998 jako úplně první projekt. Posláním projektu je integrace dětí se specifickými potřebami do zájmových činností (skautských, turistických oddílů a výtvarných kroužků) za podpory školených asistentů. Cílem projektu je umožnit dětem a mladým lidem s postižením kontakt s vrstevníky bez postižení.

Program nabízí dětem začleňování do kolektivu dětí bez postižení, individuální práci mimo organizovanou činnost, práci s rodinou a informačně-poradenskou činnost.

V projektu jsou zapojeni děti se speciálními potřebami – s mentálním postižením, autismem a kombinovanými vadami, ve věku 5 až 18 let.

♦ *Akce Pontony*

Na projekt Jiné Odpoledne v roce 1999 navázal nový projekt Akce Pontony. Posláním projektu je umožnit setkávání mladých lidí s postižením a bez. Mladí lidé s postižením jsou seznámeni s vrstevníky – školenými dobrovolníky. Vznikají tak dvojice, které se pravidelně scházejí a tráví společně volný čas. Snahou je iniciovat vznik nových přátelství a sociálních vazeb a umožnit účastníkům programu učit se navzájem jeden od druhého.

Od začátku roku 2004 se projekt Akce Pontony transformuje a pracuje na nových cílech podle standardů kvality sociálních služeb a podle programu občanské advokacie. Nyní je program zaregistrován jako sociálně aktivizační služba pro seniory a osoby se zdravotním postižením.

Mohou se zapojit mladí lidé s mentálním postižením od 16 do 26 let a dobrovolníci, kteří společně tráví svůj volný čas.

O tomto programu se budu podrobněji zmiňovat v jedné z následujících kapitol, protože jsem v tomto programu působila dva roky jako dobrovolník.

♦ *Asistenční služba*

Asistenční služba je odlehčení a pomoci, najít si určitý čas pro sebe u lidí, kteří pečují o člověka s mentálním postižením. Hlavním cílem programu je umožnit pečujícím osobám nalézt určitý čas pro sebe a zároveň v této době poskytnout klientům smysluplné využití tohoto času stráveného s asistentem. Dále tato služba nabízí sociální poradenství, snaží se rozvinout samostatnost, motorické dovednosti, komunikační schopnosti a další činnosti vedoucí k sociálnímu začlenění.

Asistenci je možné domluvit si nárazově i opakovaně, maximální rozsah je však 40 hodin za měsíc. Asistence je částečně hrazena uživatelem.

Je určena pro klienty od 3 do 50 let. Své služby nabízí od roku 2007 a v současnosti je zde zapojeno celkem 10 asistentů.

◆ *Dobrovolnické centrum*

Nebo-li D.centrum zahájilo činnost v roce 2002. Jeho posláním je vytvořit informační, kontaktní a servisní místo pro zájemce o dobrovolnictví a pro organizace pracující ve sféře služeb pro lidi s postižením. Aktivity D.centra nabízejí kontaktní místo pro zájemce o dobrovolnictví, servisní středisko pro organizace pracující s lidmi s postižením, kontaktní a servisní místo pro rodiny lidí s postižením s cílem zprostředkování konkrétní pomoci proškolených dobrovolníků, informační činnost o problematice dobrovolnictví a jeho prospěšnosti a informování široké veřejnosti o životě lidí s postižením. Pořádá semináře k tématu dobrovolnictví pro zástupce z řad nestátních neziskových organizací. Nabízí též přednášky pro studenty SŠ a VOŠ k tématům neziskový sektor, dobrovolnictví a integrace lidí s postižením. Od roku 2005 fungují individuální dvojice dobrovolník – klient.

D.centrum je partnerem NDC HESTIA v projektu PHARE 2000, kterého se účastní i další regionální dobrovolnická centra. Je také součástí Koalice dobrovolných aktivit.

◆ *Informační a poradenské centrum (IPC)*

Toto centrum funguje prostřednictvím telefonní linky, e-mailu, internetové a osobní poradny. Poskytuje informace se zaměřením na integraci lidí s mentálním postižením a autismem do společnosti. Jeho součástí je také internetový portál Dobromysl. Poskytuje aktuální a komplexní informace o problematice mentálního postižení a autismu a možnostech integrace v ČR. Funguje nejen pro klienty s mentálním postižením, ale rovněž pro jejich rodiny, širokou veřejnost i média.

V provozu je od r. 2007.

◆ *Dobromysl.cz – internetový portál*

Posláním projektu je poskytnout komplexní informace o problematice zdravotního postižení – konkrétně různých forem mentálního postižení a autismu – a o problematice integrace lidí s tímto typem postižení do společnosti. Chce dát rodinám lidí se speciálními potřebami, lidem z pomáhajících profesí (sociální pracovníci, projektoví manažeři, opatrovníci, psychologové, speciální pedagogové, pracovníci státních institucí i neziskových organizací), různým sociálním organizacím a odborníkům možnost najít aktuální informace z oboru či získání rady.

Dobromysl se také stal partnerem střešního portálu pro osoby se specifickými potřebami Helpnet.cz – Dobromysl je garantem a správcem sekce „mentální postižení“.

V provozu je již od roku 2002. Návštěvnost serveru se od spuštění kontinuálně zvyšuje.

→ INFORMAČNÍ, OSVĚTOVÉ A FUNDRAISINGOVÉ AKTIVITY

◆ *Akce Cihla*

Posláním projektu je získávání finančních prostředků určených na integraci lidí s mentálním postižením do společnosti. Způsob, jakým lze získat tyto finance probíhá každoročně v rámci benefiční akce. Občané si mohou koupit ve stáncích symbolickou cihlu za 100 Kč.

◆ *Podzimní kafemletí, osvětový diář a vánoční přání*

Jsou to osvětové a informační aktivity, které si kladou za cíl napomoci integraci lidí s mentálním postižením do společnosti a pozitivně ovlivňovat postoje a představy veřejnosti o lidech s mentálním postižením. Osvětový diář má rok od roku vzrůstající náklad.

◆ *Kosmos – Klub o.s. Máme otevřeno?*

Klade si za cíl vzbudit zájem široké veřejnosti o problematiku života lidí s postižením. Nabízí jednoduchý způsob jak pomoci s jejich integrací díky finanční materiální a jiné pomoci.

◆ *Internetové dárcovství*

Projekt, jehož hlavním cílem je využití systému elektronického dárcovství přes internet a rozšíření možností pro práci s individuálními dárci a malými a středními firmami. Jedná se o vizuálně netradičně řešený interaktivní prostor, který seznamuje dárce s filosofií projektu a dává mu informace o podporovaných aktivitách. Jeho součástí jsou platební instrumenty nutné pro provedení platby – daru. Jádrem této aplikace je databáze dárců.

◆ *Kulturní aktivity*

Kulturní aktivity zahrnují galerijní činnost, koncerty, umělecká čtení, workshopy (jak pro klienty, tak i pro veřejnost), besedy se známými osobnostmi či přípravu a realizaci divadelního představení.

4.2 AKCE PONTONY

„Pontony jsou čluny, jejichž spojením vzniká pontonový most, který spojuje dva břehy“³⁸

4.2.1 CÍLE PROJEKTU

Jak jsem již ve výše uvedeném textu psala, posláním projektu je setkávání mladých lidí s postižením a bez. V tomto projektu, který funguje od roku 1999 a prošel řadou změn co se týká jeho filosofie je v současné době zařazeno 15 uživatelů. Dobrovolníci museli projít výcvikem dobrovolníků a asistentů, aby mohli tuto činnost vykonávat.

---

³⁸ MÁME OTEVŘENO?. – *Výroční zpráva 03*, s. 12.

Konkrétní cíle projektu jsou:

- ◆ *smysluplné trávení volného času, podílení se tak na výchově společnosti k toleranci*
- ◆ *podpora a rozvíjení sociálního života mládeže s postižením a prosazování svých práv a zájmů a svou připravenost k odpovědnosti*
- ◆ *získání individuální podpory a pomoci při řešení konkrétních situací*
- ◆ *osvětové působení na veřejnost a místní komunitu*

4.2.2 PRAVIDLA DOBROVOLNÍKA

Každý dobrovolník má na starosti jednoho až dva kamarády, odborně řečeno „uživatele“, s mentálním, tělesným či kombinovaným postižením nebo autismem, se kterými tráví volný čas při pravidelném setkávání.

Setkávání probíhá 1x – 2x týdně v rozmezí, na kterém se dvojice domluví. Nejčastěji na 2 – 3 hodiny. Náplní schůzek by měly být finančně nenáročné aktivity, o kterých musí být rodiče kamaráda informováni.

Dobrovolníci, coby plnoleté osoby přejímají za kamaráda v případě zbavení způsobilosti k právním úkonům po dobu schůzky zodpovědnost.

Dobrovolník se zavazuje k mlčenlivosti co se týče zveřejňování veškerých informací o programu. Poskytování informací zástupcům médií apod., je možné pouze po předchozí konzultaci s koordinátorem programu.

4.2.3 KOORDINÁTOR PROGRAMU

Koordinátor programu poskytuje dobrovolníkům při jejich činnosti podporu formou vstupního školení, pravidelných konzultací a supervizních schůzek.

Pokud se kdykoli vyskytne problém ve vztahu kamaráda a dobrovolníka, koordinátor je dobrovolníkům vždy k dispozici. O konzultaci mohou dobrovolníci požádat kdykoli.

Supervize se konají pravidelně 1x za měsíc. Supervize se účastní koordinátor programu, dobrovolníci a supervizor, můžeme ji tedy nazvat jako

supervizi týmovou. Supervizor je vystudovaný psycholog a sám pracuje ve speciálním zařízení pro autistické děti. Na každé supervizi se probírá jedno téma z oblasti problematiky handicapovaných lidí a lidí s autismem, na daném tématu se vždy společně účastníci domluví.

Koordinátor zajišťuje také víkendová setkávání dobrovolníků a kamarádů. Setkávání se nejčastěji konají v kavárně Vesmírna, ale občas se zorganizují i výlety mimo Prahu.

4.2.4 DALŠÍ AKTIVITY DOBROVOLNÍKŮ V AKCI PONTONY

Protože vznikly přátelské vztahy i mezi dobrovolníky, pořádají se setkávání i pro ně samotné. Při těchto příležitostech vznikají stále nové nápady a také myšlenky jak získat finance na další aktivity pro dobrovolníky a jejich kamarády.

Prvním úspěchem dobrovolníků bylo v roce 2003 získání grantu na projekt „Bezstarostná jízda“ v rámci programu Make a Connection pod záštitou NROS, společnosti NOKIA a NDC HESTIA. Projekt se natolik vydařil, že jsme v následujícím ročníku podali další žádost o grant na projekt „Co se v mládí naučíš...“, který nám byl opět schválen.

5 PROGRAM MAKE A CONNECTION

Jak jsem se již zmiňovala v předchozí kapitole, díky programu Make a connection, jsme měli možnost získat prostředky na finančně náročnější aktivity. Nejprve bych ráda napsala něco o tomto programu.

Program Make a connection je program jehož cílem je podporovat takové projekty mladých lidí, které budou prospěšné ostatním lidem, přinesou svému okolí nějaké pozitivní změny nebo pomoc při řešení místních problémů. Program společně zaštitují Nadace rozvoje občanské společnosti (NROS) a Nokia ve spolupráci s lokálními partnery. Make a Connection je mezinárodní program, který byl zahájen v roce 2000 a Česká republika je jednou z 19 zemí světa, kde tento program probíhá.

5.1 HISTORIE PROGRAMU MAKE A CONNECTION

Program Make a Connection byl zahájen v dubnu roku 2000 jako společné partnerství mezi nadací International Youth Foundation (IYF) a společností Nokia. Do dnešního dne se již díky této celosvětové aktivitě zlepšily životy tisíců mladých lidí v 12 zemích světa - program probíhá v Brazílii, České republice, Číně, Kanadě, Korejské republice, Německu, Maďarsku, Mexiku, Polsku, na Filipínách, v Jižní Africe a ve Velké Británii. Program je vždy zaměřen na řešení aktuálních potřeb mladých lidí v dané zemi a to se zachováním stejného poslání: „...podpořit pozitivní rozvoj mladých lidí programem, který jim nabídne příležitost, jak navázat spojení ('connection') s okolní komunitou, svými rodinami, kamarády i sebou samými“. IYF i Nokia by v rozšiřování programu i do dalších států chtěly i v budoucnu pokračovat.³⁹

International Youth Foundation (IYF), Mezinárodní nadace pro děti a mládež se sídlem v Baltimoru, je jednou z největších nadací na světě, zaměřujících se na děti a mladé lidi. Její partnerské organizace v jednotlivých zemích disponují odbornými znalostmi zkušenostmi a v oblasti rozvoje dětí a mládeže jsou všeobecně uznávány jako profesionálové ve svém oboru. Společně pak rozvíjejí a podporují jedny z nejefektivnějších programů, které dnes pro mladé lidi existují.

Realizátorem programu v ČR je Nadace rozvoje občanské společnosti (NROS), která je partnerskou nadací IYF pro Českou republiku. Pro návrh podoby programu MC v České republice se NROS inspirovala podobně koncipovaným polským modelem. Především však vycházela ze zkušeností, které v oblasti svých ostatních programů zaměřených na oblasti dětí a mládeže dosud získala.

Společnost Nokia nabízí programu silnou finanční podporu a aktivně se podílí na jeho implementaci. Dosud tomuto projektu věnovala přes 34 milionů dolarů. Vrcholový management společnosti Nokia zaujal k výběru a zavádění

---

³⁹Srov. www.pripojse.cz

jednotlivých národních programů velice aktivní přístup. Vedle toho se zaměstnanci společnosti účastní lokálních programů Make a Connection jako dobrovolníci. Společnost Nokia podporuje trvalé vzdělávání - tj. neustálé zlepšování tzv. life skills, vytváření prostředí podporujícího otevřené a kreativní myšlení a navazování smysluplného vztahu se společností.

5.2 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

NOKIA (dárce) → IYF (mezinárodní nadace)

Nadace v jednotlivých zemích...

v ČR NROS (nadace rozvoje občanské společnosti)

Lokální partneři projektu:

HESTIA VITA Ratolest Nadace TM DC Ústí n./L. Klub Hurá Kamarád

projekty

5.3 PODMÍNKY ÚČASTI

O grant mohou požádat mladí lidé ve věku mezi 16 – 24 lety, kteří vytvoří minimálně pětičlenný tým. Alespoň jedna osoba v tomto týmu musí být starší 18 let. O grant nemůže žádat formální organizace.

Granty jsou určeny na projekty, které si mladí lidé v rámci týmu společně navrhnu a uskuteční. Projekty by měly být maximálně půlroční. Dále jsou určeny na projekty, které přinesou prospěch a užitek ostatním lidem (celé místní komunitě obce, sídliště či města, starým lidem z domova důchodců, postiženým

lidem, dětem z místní školy, studentům univerzity, dětem z dětského domova apod.). Jsou určeny i na projekty, které iniciují pozitivní změny, zlepšení, nebo řeší problémy v blízkém či širším okolí, ve kterém mladí lidé žijí (obnova komunitního života, starých tradic, společného setkávání lidí, posílení kulturních či sportovních aktivit, zlepšení soužití občanů, tolerance menšin, populárně naučné nebo ekologické projekty apod.)

Granty nejsou určeny na projekty přinášející užitek pouze jejich realizátorům, na úhradu osobních nákladů realizátorů, projekty jednorázového charakteru, projekty ideologicky nebo extremisticky zaměřené.

5.4 PROJEKTY

5.4.1 BEZSTAROSTNÁ JÍZDA

V prvním ročníku, v roce 2003, jsme podali žádost o grant na projekt Bezstarostná jízda.

V projektovém týmu bylo 8 členů. Všechny nás spojovala dobrovolná činnost v programu Akce Pontony a hlavně chuť realizovat finančně náročnější aktivity, které nelze realizovat pod záštitou sdružení Máme otevřeno? Výši žádaného grantu jsme si stanovili na 22 000 Kč.

Naší cílovou skupinou byli naši kamarádi (klienti) z programu Akce Pontony. Tedy lidé s mentálním, tělesným a kombinovaným postižením a lidé s autismem.

Projekt Bezstarostná jízda týkající se seznámení se světem koní a všeho kolem nich. Naším cílem bylo, aby se naši kamarádi seznámili se vším co patří k práci s koňmi, tedy jak to vypadá na farmě kde se koně chovají, jak vypadá práce s nimi a v neposlední řadě, jak vypadá svět z koňského sedla. Cílem našeho projektu byl především rozvoj sociálních vztahů, ale i vztah k přírodě a zvířatům. Doufali jsme také v navázání užšího kontaktu s našimi kamarády a tím i lepší práce do budoucnosti.

Projekt jsme realizovali nejprve formou tří odpoledních setkání na koňské farmě v Toulcově dvoře. Zde jsme se zapojili do péče o koně, práce s nimi a učili jsme se první základy jízdy na koních. Z počátku bylo u některých kamarádů náročné překonat strach a ztratit ostych před ostatními. Díky spolupráci s hyporehabilitačními terapeutky se nám však tyto překážky podařilo překonat. Po absolvování těchto odpoledních setkání jsme se vydali na celovíkendový pobyt na farmě v Mukařově nedaleko Prahy. Zážitkem pro naše kamarády nebyly jen jízdy na koních, spaní na seně, vaření na ohni, ale také první pobyt mimo domov bez rodiny.

Myslím, že projekt se nám vydařil a díky bližšímu kontaktu s našimi kamarády nám tak pomohl do budoucí práce s nimi.

5.4.2 CO SE V MLÁDÍ NAUČÍŠ...

V roce 2004 se konal druhý ročník Make a connection, proto jsme si díky zkušenostem z předešlého roku podali další žádost o grant, která nám byla schválena. V projektovém týmu bylo opět 8 členů a cílová skupina zůstala stejná.

Projekt Co se v mládí naučíš..., jsme zaměřili na získávání nových pracovních dovedností a schopností a na vytvoření nových zkušeností, ze kterých by se mohl stát nový koníček nebo dokonce náplň budoucího zaměstnání. Snahou bylo celkové rozšíření orientace v nabídce práce a získání sebevědomí v této oblasti díky možnosti vyzkoušet si různé profese. Tento projekt jsme ukončili závěrečným workshopem, kde si naši kamarádi ověřili získané dovednosti.

Realizace probíhala v různých odvětvích pracovních dovedností a schopností, kde by se naši kamarádi mohli uplatnit. Tyto setkání jsme rozdělili do odpoledních bloků. Navštívili jsme Jedličkův ústav, kde jsme se učili výrobě košíků. Dále záchrannou stanicí pro zvířata v Jinonicích. Učili jsme se i drobné zahradnické práce pod vedením zahradníků v Praze. Navštívili jsme keramickou dílnu. A také jsme navštívili dílnu Botanicus, kde jsme se učili výrobě svíček a mýdel. Závěrečný workshop jsme uspořádali v klubu Na dně v Praze, kam jsme pozvali přátele a známé, rodiče našich kamarádů a možnost dostala i veřejnost,

která se o této akci mohla dozvědět prostřednictvím pozvánek a informačních letáků.

5.5 ŠKOLENÍ

Účast v programu Make a connection znamená i absolvování školení. Na školení jsou vysláni dva až tři zástupci z každého projektového týmu. Školení je víkendové a je rozděleno do dvou bloků, na jaře a na podzim. V prvním ročníku se konalo v Jünově dvoře a v druhém ročníku ve Hvozdech u Prahy.

Školení probíhá pod vedením koordinátora, který má na starosti všechny projektové týmy a pomáhá jejich členům se vším co je kolem této práce potřeba. Do školení je zahrnuto vše, co se týká projektů a práce s nimi. To znamená seminář o NNO (Nestátní neziskové organizace), finanční řízení projektu a vyúčtování, PR (Public Relations), projektové řízení, seminář o videotréninku a jeho praktické využití, média a komunikace s nimi a jiné.

ZÁVĚR

Cílem mé absolventské práce bylo seznámení s problematikou dobrovolnictví obecně a zároveň ukázat, jak probíhá dobrovolnictví v praxi z vlastní zkušenosti.

Dobrovolnictví obecně, jsem se snažila představit pomocí odborné literatury, publikací, článků, dokumentací, webových stránek a také svých zkušeností s dobrovolnickou činností.

Každý člověk má právo na život. Právo na místo ve světě, právo na čistý vzduch, pitnou vodu. Dle mého názoru by měl mít i právo na práci přiměřenou schopnostem a právo na odměnu za svou práci. Odměna by měla stačit na slušnou obživu. Ne všude na světě takovéto právo existuje. Mnoho lidí je nespokojených s politikou, mezilidskými vztahy, ekologií atd. Nespokojenost dávají najevo různou formou. Chceme-li, aby se naše společnost posunula a správně vyvíjela, je zapotřebí, aby každý začal nejprve sám u sebe. Ve chvíli, kdy nastane změna ve smýšlení a jednání u jednotlivců, může dojít k vývoji ve společnosti. Myslím, že v bohatších státech ke kterým dnes naše republika patří můžeme nějakým způsobem pomoci, a to právě například dobrovolnictvím, které na člověka neklade přílišné nároky či zátěž a neurčuje podmínky na věk, pohlaví či vzdělání.

Právní výuka je potřebná i k tomu, aby člověk dokázal pojmenovat svá práva a své povinnosti. Je potřebné vydat správné zákony a pak se jimi řídit. To nám může usnadnit život. Různá pravidla a předpisy sice možná někdy komplikují život, ale v rámci fungování demokratické společnosti jsou nezbytná.

Doufejme tedy, že zakotvení dobrovolnictví v českém právním řádu, povede k lepšímu a snazšímu promítání dobrovolnických aktivit do života společnosti a vznik stále nových dobrovolnických center a osvěta společnosti snad povede i k pozitivnějšímu pohledu na dobrovolnictví a většímu zájmu o tuto činnost.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

TIŠTĚNÉ PUBLIKACE

1. BAKULE, K. a kol. *Ottův slovník naučný*. Praha: Paseka, 2007. ISBN 978-80-7185-581-2.
2. BŘICHÁČKOVÁ, L. *Současná politika státu vůči nevládnímu neziskovému sektoru v ČR*. Praha, 2001, bakalářská práce, Karlova Univerzita, Fakulta Humanitních studií. Katedra studií občanské společnosti. Vedoucí práce Marie Dohnalová.
3. FRIČ, P. a kol. *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice. Výsledky výzkumu NROS a AGNES*. Praha: NROS a AGNES, 2001. ISBN 80-902633-7-2.
4. FRIŠTENSKÁ, H. *Zákon o dobrovolnické službě*. Praha: Gratis – měsíčník neziskového sektoru, 2002. ISBN neuvedeno.
5. JEŽEK, J. *Gabriel ve škole. Projekt na podporu dobrovolnictví mladých lidí*. Praha: AGNES, 2001. ISBN 80-902633-8-0.
6. Kol. autorů *Ilustrovaný encyklopedický slovník. I. díl A-I*. Praha: ACADEMIA, 1980. ISBN 505-21-856.
7. KOSINA, K. a kol. *Dobrovolnictví a metodika práce s dobrovolníky*. Praha: AGNES, 2003. ISBN 80-902633-X-7.
8. KŘIVOHLAVÝ, J. *Jak neztratit nadšení*. Praha: Grada Publishing, 1998. ISBN 80-7169-551-3.
9. HECZKO, D. *Už nemohu dál*. Třinec: Biblos, 2000. ISBN 80-900240-8-4.
10. *Mezinárodní rok dobrovolníků v ČR 2001*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2002. ISBN neuvedeno.
11. *Mezinárodní rok dobrovolníků*. Praha: HESTIA-NDC, 2001. Interní materiály.
12. NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*. Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0592-7.

13. *Máme Otevřeno?o.s. – výroční zpráva 07.* Praha: nepubl., 2007.
14. OCHMAN, M. a JORDAN, P. *Dobrovolníci: cenný zdroj.* Maryland, USA: Wymen park building, 1997. ISBN 1-886333-29-7.
15. PELECH, L. a BEDNÁŘOVÁ, Z. *Slabikář sociální práce na ulici: supervize, streetwork, financování.* Brno: Doplněk, 2003. ISBN 80-7239-1488.
16. POTŮČEK, M. *Nejen trh – role trhu, státu a občanského sektoru v proměnách české společnosti.* Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. ISBN 80-85850-26-5.
17. *Projektová dokumentace VIA, interní materiály.* Praha: HESTIA-NDC, 2004.
18. *Průvodce dobrovolnictvím pro neziskové organizace.* Praha: PHARE, 2003.
19. *Role dobrovolníků v neziskové organizaci.* Praha: HESTIA-NDC, 2001.
20. SOKOL, J. *Občanský sektor – studie a souvislosti.* Praha: IN sborník textů Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, 2002.
21. TOŠNER, J. a SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích.* 2. vydání. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7367-178-6.
22. TOŠNEROVI, T. a J. *Burn-out syndrom, syndrom vyhoření.* Praha: Pracovní sešit pro účastníky kurzů, 2002.

INTERNETOVÉ ZDROJE

23. *Dobrovolnické centrum Motol.* [online] Praha: FN Motol, 2008 [cit. 2008-11-1]. Dostupné na WWW: <<http://www.dcmotol.cz/>>.
24. DOLEJSKÁ, M. *Průvodce dobrovolnictvím pro neziskový sektor.* [online]. Praha: Hestia 2008. [cit. 2008-11-30]. Dostupné na WWW: <<http://www.hest.cz/pruvodce.shtml>>.
25. *Evropská dobrovolná služba.* [online]. [cit. 2008-11-16]. Dostupné na WWW: <www.mladezvakci.cz/evropska-dobrovolna-sluzba>.

26. *Historie dobrovolnictví*. [online]. [cit. 2008-11-22]. Dostupné na WWW: <http://www.dobrovolnik.cz/d_hist.shtml>.
27. *Make a connection*. [online]. [cit. 2008-11-26]. Dostupné na WWW: <www.pripojse.cz>.
28. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [online]. Praha: MVCR, 2008. [cit. 2008-11-22]. Dostupné na WWW: <www.mvcr.cz>.
29. *Národní dobrovolnické centrum Hestia*. [online]. Praha: Hestia, 2008. [cit. 2008-11-02]. Dostupné na WWW: <www.hest.cz>.
30. NOVÁK, T. *Motivace dobrovolníků*. Praha, 2006. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. Podnikohospodářská fakulta. [online]. [cit. 2008-11-16]. Dostupné na WWW: <http://nb.vse.cz/~novakt/publ/06.04.24_motivace_dobrovolniku.doc>.
31. *Poslanecká sněmovna České republiky*. [online]. Praha: PSP, 2008. [cit. 2008-11-14]. Dostupné na WWW: <www.psp.cz>.
32. *Universal declaration of volunteering*. [online]. IAVE networks, 2001. [cit. 2008-11-14].
Dostupné na WWW: <<http://www.iave.org/ResourceView.asp?resourceID=166>>.
33. *Zákon o dobrovolnické službě*. [online]. Praha: Portál veřejné správy České republiky, 2008. [cit. 2008-11-22]. Dostupné na WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd>.

ABSTRAKT

NOSKOVÁ, T. *Dobrovolnictví v ČR*. České Budějovice 2008. Bakalářská práce. Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra církevního a civilního práva. Vedoucí práce Mgr. Kateřina Hyková, Ph.D.

Klíčová slova: dobrovolník, dobrovolnictví, dobrovolnické organizace, dobrovolnictví v ČR, práce s dobrovolníky, legislativa dobrovolnictví.

Teoretická část se zabývá dobrovolnictvím v České republice a vlastní prací s dobrovolníky. V první části nastiňuje terminologii vztahující se k dobrovolnictví. Dále se krátce zabývá historií dobrovolnictví a Národním dobrovolnickým centrem Hestia. V závěru této části se věnuje legislativě v ČR. Praktická část obsahuje charakteristiku o.s. Máme Otevřeno? a vlastní zkušenosti s činností dobrovolníka a realizací dobrovolnických projektů.

ABSTRACT

NOSKOVÁ, T. *Volunteering in the Czech Republic*. České Budějovice 2008. Bachelor study. The University of south Bohemia. The faculty of Theology. Department of Canon Law and Civil Law. Leader of study Mgr. Kateřina Hyková, Ph.D.

Key terms: volunteer, volunteering, volunteer organization, volunteering in the Czech Republic, work with volunteers, legislation of volunteering.

The theoretical part deal with volunteering in the Czech Republic and own work with volunteers. The first part pointing on terminology binding to volunteering. Next is shortly pointing on history of volunteering and National volunteer centre Hestia. At the end of this part it deals of legislation in Czech Republic. In the practical part is include characteristics non profit organization Máme Otevřeno? (Are we open?) and my own experience with volunteer activities and realization of volunteer projects.